

**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT**

**PROGRAM ORIENTUES
PËR PËRGATITJEN E PROVIMIT KOMBËTAR
TË MATURËS SHTETËRORE**

LËNDA:

**GJUHA SPANJOLLE
(gjuhë e huaj e parë)**

VITI MËSIMOR 2012 – 2013

1. UDHËZUES I PËRGJITHSHËM MBI PROGRAMIN E PROVIMIT KOMBËTAR TË MATURËS SHETËRORE PËR LËNDËN E SPANJISHTES DHE MBI PËRDORIMIN E TIJ NGA MËSUESIT

Programi orientues, për përgatitjen e maturës kombëtare, i gjuhës spanjolle vjen si sintezë e njohurive dhe shprehive të fituara gjatë gjithë procesit mësimor në këtë lëndë, si në aspektin tematik ashtu edhe në aspektin gjuhësor (gramatikor, leksikor) dhe funksional. Hartimi i këtij programi orientues është bazuar totalisht në kuadrin kurrikular të gjuhëve të huaja, duke pasur parasysh zhvillimin e aftësive gjuhësore që do të testohen, standardet e gjuhëve të huaja, programet e tre viteve të gjimnazit gjuhësor, tekstet me të cilat është zhvilluar gjuha spanjolle në gjimnazin gjuhësor, si edhe përvojën e fituar nga Maturat Shtetërore të mëparshme.

Ky program iu nënshtrua diskutimit me mësuesit më me përvojë të rrethit të Tiranës dhe u arrit në përfundimin se nxënësit janë në gjendje të përballojnë nivelin **B2** të Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencës për Gjuhët e Huaja.

Ky program orientues synon:

- të ndihmojë nxënësin maturant në përgatitjen për provimin e gjuhës spanjolle si lëndë e parë;
- të ndihmojë mësuesin e lëndës për t'u dhënë orientimet e duhura nxënësve dhe për të punuar për zbatimin e programit;
- vlerësimin e njëkohshëm të dy aftësive kryesore (nga katër aftësi që ka gjuha e huaj), që përbëjnë dhe **dy konceptet bazë**, që janë të kuptuarit dhe të shprehurit me shkrim;
- të japë orientime për mësuesit hartues të testeve të provimit të Maturës Shtetërore për gjuhën spanjolle;
- vlerësimin e të kuptuarit dhe të shprehurit me anë të strukturave gjuhësore bazë, në aspektin e tyre morfologjik, sintaksor, leksikor dhe funksional;
- aftësinë për të përdorur formimin gjuhësor në mënyrë të pavarur, në mënyrë korrekte dhe të përshtatshme me situata komunikimi të dhëna.

Udhëzime praktike mbi përdorimin e programit

- Për përdorimin e këtij programi, mësuesi duhet të ketë parasysh specifikën e gjuhës së huaj ku nxënësi në provim do të përballet me situata të reja ose me pjesë të reja leximi, por tematika, gramatika dhe funksionet gjuhësore do të jenë po ato.
- Kur flitet për tematikën kryesore në program (p.sh: “Pimeras impresiones”), kjo nuk do të thotë që në provim do të ketë pasazhe nga mësimet që ka në libër (p.sh. La vida de Marcelo Colon y su trabajo como director de operaciones de la compania Xcelens etj.). Në provim do të dalë jeta e një figure tjetër të shquar në atë fushë. Kështu që mësuesi duhet t’i përgatitë nxënësit që të kenë njohuri dhe një bagazh të konsiderueshëm leksikor për temat që janë të përfshira në program.
- Për sa i përket gramatikës, mësuesi duhet t’i përgatitë nxënësit që të jenë në gjendje të zgjidhin ushtrime mbi një problem të caktuar gramatikor (voz pasivo, condicional, diferencia entre ser y estar, tiempos verbales, combinaciones de los tiempos pasados, frases complejas, preposiciones etj.), duke dalë nga tipi i ushtrimeve tradicionale që jepen nëpër tekste dhe duke praktikuar formate të reja ushtrimesh, ku të përfshihen këto aspekte gramatikore, duke e parapërgatitur nxënësin për ato çka do të trajtohen në provimin me zgjedhje të Maturës Shtetërore. Mësuesi duhet të fokusohet në anën praktike të zgjidhjes së ushtrimeve.
- Funksionet gjuhësore duhet të trajtohen në mënyrë sa më të larmishme duke përdorur situata nga të gjitha fushat e jetës, por duke ruajtur formatet dhe shprehjet që jepen në tekstet mësimore. Në to duhet të ndihet rëndësia dhe ndikimi i madh që ka të mësuarit dhe të folurit e gjuhës spanjolle.
- Për sa i përket të shkruarit, mësuesi duhet të ushtrojë nxënësit e tij që të dinë të organizojnë fjalët në fjali, fjalitë në paragrafë dhe paragrafët në një ese. Gjithashtu, mësuesi duhet të përgatitë nxënësit që të dinë të përmbledhin me shkrim një përvojë personale duke përshkruar ndjenjat dhe reagimet e tij në një tekst koherent.

II. KONCEPTET BAZË, NJOHURITË DHE SHPREHITË

Në provimin e Maturës Shtetërore, nxënësit do të testohen dhe vlerësohen për:

a) Të kuptuarit me shkrim

Vlerësimi i këtij komponenti do të bëhet mbi bazën e një teksti të panjohur mbi të cilin do të ndërtohen ushtrime kuptimore.

Nxënësi duhet të jetë në gjendje të lexojë dhe të kuptojë në mënyrë globale tekste për të gjetur informacionin e kërkuar; për të mbledhur informacionet që i kërkohen nga pjesë të ndryshme të një teksti ose tekste të ndryshme për të përmbushur një detyrë të caktuar.

Në një pjesë leximi, nxënësi duhet të dallojë faktin nga opinioni, duke përdorur informacion të saktë, argumente dhe pikëpamje që të jenë koherente.

Është e rëndësishme që ai të dallojë informacionin thelbësor nga ai i parëndësishëm, duke vendosur kritere për gjykim, analizë dhe nxjerrje përfundimesh rreth një çështjeje të caktuar.

Në mënyrë të përmbledhur, kjo aftësi përfshin:

- kuptimin global të tekstit;
- kuptimin selektiv: gjetjen e informacioneve specifike;
- përgjigjen e pyetjeve rreth përmbajtjes së tekstit;
- kuptimi i thelluar: gjetja e të pashprehurës ose të nënkuptuarës, qëndrimin e autorit etj.;
- plotësimin e ushtrimeve leksikore rreth tekstit;
- kryerjen e ushtrimeve gramatikore rreth tekstit;
- gjetjen e fjalëve referuese (kujt i referohet ky përemër në fjali);
- formimin e një kuptimi të përgjithshëm;
- reflektimin mbi përmbajtjen e një teksti dhe vlerësimin se sa me vend janë disa elemente të informacionit;
- zhvillimin e aftësisë interpretuese, duke bërë një përfundim logjik;
- gjetjen e një informacioni sinonim;
- zhvillimin e aftësisë interpretuese, duke bërë identifikimin dhe paraqitjen e elementeve provuese;
- reflektimin mbi përmbajtjen e një teksti, duke u bazuar mbi disa vlera dhe bindje për të dhënë një gjykim në lidhje me moralin e një historie.

b) Të shprehurit me shkrim

Për vlerësimin e kësaj aftësie, nxënësi duhet të paraqesë një produkt të shkruar prej 150-200 fjalësh, në të cilin të zhvillojë një temë mbi çështje me interes të përgjithshëm, e dhënë në pjesën e panjohur ose jashtë saj.

Të shprehurit me shkrim përfshin:

- të shprehurit me shkrim për një gamë të gjerë temash të njohura e komplekse që janë trajtuar në librat e katër viteve;
- një produkt të shkruar saktë nga ana gramatikore dhe të strukturuar mirë (letër formale ose joformale, paragraf përshkrues) ;
- lidhjen në mënyrë koherente të informacioneve nga burime të ndryshme;
- shprehjen e pikëpamjeve në formë të argumentuar;
- përdorimin e një repertori të gjerë leksikor;
- koment me shkrim për probleme të ndryshme;
- të dijë të organizojë mirë përmbajtjen e punës me shkrim duke qenë gjithnjë në koherencë me temën e dhënë;
- të vendosë dhe të ruajë një këndvështrim të vetin dhe original për temën mbi të cilën do të shkruajë;
- të shkruajë paragrafë të plotë në të cilët të ketë detaje dhe informacione specifike për temën e dhënë;
- të dijë të ruajë rendin e mendimeve në gjithë pjesën e shkruar;
- të përdorë tipa dhe gjatësi të ndryshme fjalish.

c) Njohuritë

Në këtë program, njohuritë kryesore që nxënësi ka marrë gjatë tre viteve të gjimnazit gjuhësor, janë të dhëna përmes *fishës tematike* të mëposhtme, e cila është e ndarë në linja dhe nënlinja sipas tematikës së zhvilluar në shkollë dhe *elementeve gramatikore*, të cilat zhvillohen në mënyrë spirale gjatë tre viteve të gjimnazit gjuhësor dhe të detajuara në program.

d) Shprehitë

Shprehitë kryesore që nxënësi ka fituar gjatë katër viteve të shkollës së mesme janë dhënë përmes *akteve* dhe *funksioneve komunikative*. Të ilustruara me shembuj, ato tregojnë se cilat janë shprehitë kryesore që një nxënës ka fituar përmes realizimit të programit të shkollës së mesme dhe që është i aftë të shprehë.

Tipat e ushtrimeve të rekomanduara për çdo fushë

Të kuptuarit me shkrim
<ul style="list-style-type: none">• pyetje mbi përmbajtjen e tekstit• ushtrime me vende bosh• ushtrime me zgjedhje fjalësh ose frazash• ushtrime me përgjigje po/jo• ushtrime me e vërtetë/e rreme• ushtrime me disa alternativa• gjetja e idesë kryesore

<ul style="list-style-type: none"> • renditje paragrafësh sipas logjikës dhe koherencës • gjetja e një informacioni sinonim
Fjalor dhe gramatikë
<ul style="list-style-type: none"> • ushtrime me zëvendësim • ushtrime transformimi • ushtrime me shumë zgjedhje/ alternativa • ushtrime me plotësime vendesh bosh • ushtrime me ndërtim fjalish • ushtrime me bashkim fjale me kuptimin • ushtrime me gjetje gabimesh, bashkim funksioni me strukturën përkatëse etj.
Të shkruarit
<ul style="list-style-type: none"> • radhitje paragrafësh sipas koherencës • letër (formale/joformale), e-mail, kartolinë • hartim i një dialogu për një temë të caktuar • përmbledhje, koment • ese e shkurtër • radhitja e fjalive në paragraf <p>(ushtrimi i tipit <i>ese e shkurtër</i> të jepet në njërin nga testet)</p>

Ndarja e peshës sipas fushave

FUSHAT	Përqindja
Të kuptuarit me shkrim	30 %
Fjalor dhe gramatikë	40 %
Të shkruarit	30 %

III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Fushat tematike dhe leksiku

Kjo rubrikë e programit grupon linjat kryesore, si edhe nënlinjat, të cilat janë të përbashkëta për mësimin e gjuhës së huaj. Ato reflektojnë interesat dhe motivimin e nxënësve dhe rrokin gjithë sferën e marrëdhëniesve *familje-shoqëri-nxënës*; sferën publike dhe sferën profesionale, si edhe aspektin kulturor e qytetërimin.

Përmbajtja tematike është mbështetur në programin e zhvilluar gjatë katër viteve të shkollës së mesme, si edhe në tekstet shkollore për gjuhën spanjolle. Tematika e mëposhtme, e parashikuar për provimin e maturës, do të përfshijë temat bazë (sipas kurrikulës) dhe nëntema të marra nga kurrikula dhe tekstet.

Temat janë formuluar në mënyrë përgjithësuese e jo sipas titujve të teksteve dhe përfshijnë ato njohuri, të cilat janë zhvilluar përmes mësimëve.

1. Yo mismo

- dar datos personales,
- el cuerpo, la higiene,
- la salud, el estado de animo,
- la ropa,
- la actividad cotidiana.

2. El mundo personal

- la familia,
- la casa,
- la comida,
- los amigos,
- alimentacion y salud.

3. El entorno social.

- la escuela,
- el tiempo libre,
- la naturaleza y el ambiente,
- los lugares publicos,
- viajes y vacaciones,
- escribir un correo electronico de reserva,
- ecologia, movilizacion.

4. Tradiciones y celebraciones

- fiestas populares,
- el carnaval,
- ea boda,
- el flamenco,
- el torero etc.

5. El mundo de la informacion y de la cultura

- la prensa,
- escribir un articulo de opinion,

- el teatro, el cine,
- escribir un sinopsis,
- el desarrollo de la tecnología,
- conocimientos sobre la cultura de los países de Hispanoamérica.

6. Productos y servicios

- reclamaciones,
- empresas,
- nutrición,
- publicidad,
- declaración para poner una denuncia,
- solicitar un trabajo,
- horarios de trabajo.

7. El medio ambiente

- problemas urbanos,
- las ciudades y las aldeas,
- el clima.

Leksiku

Programi ka karakter tematik. Në bazë të temës, përzgjidhet dhe integrohet në të përmbajtja leksikore e domosdoshme, aktet gjuhësore, si edhe strukturat gramatikore që mundësojnë realizimin e komunikimit. Nxënësi duhet të zotërojë një repertor leksikor të mjaftueshëm për të përballuar me sukses dhe për t'u shprehur lirshëm me shkrim.

Aktet dhe funksionet komunikative

Sugjerohen aktet dhe funksionet e mëposhtme, që shërbejnë si mënyrë orientuese për hartimin e testit dhe vlerësimin e nxënësve. Aktet dhe funksionet komunikative japin shprehitë kryesore, që nxënësi ka fituar gjatë katër viteve të shkollës së mesme.

- Expresar opiniones.
Ej: Yo creo, opino, considero ... que; Afirmando ..que;
- Contar hechos, narrar.
Ej: Al + infinitivo; Lo de... ; En cuanto a ; Seguir + gerundio;
- Expresar sentimientos, puntos de vista.
Ej: En mi opinion...; Desde mi punto de vista..;
- Comunicarse mediante carta.
Ej: ir + gerundio; Dar cuenta de; Encabecimientos, despedidas;
- Informar de manera impersonal.
Ej: se dice...; se habla..;
- Estructuras propias del debate.

Ej: O sea.; ? Le importaria...? A ver...;

- Establecer comparaciones.

Ej: igual que.; tan ..como; tanto como; como si;

- Expresar posibilidad y probabilidad.

Ej: Es probable, posible ... que;

- Expresar deseos futuros.

Ej: !Que+ subjuntivo!; A lo mejor+ verbo.; Suponiendo +verbo;

- Referir lo dicho por otros.

Ej: Dice/ Dijo que + verbo.; Dice que hable Ud.;

- Expresar opinion sobre el futuro;

Ej: !Ojala + verbo!.

Elemente dhe struktura gramatikore

Për një komunikim të saktë nga ana gramatikore, si me gojë ashtu dhe me shkrim, sugjerohen strukturat dhe çështjet gramatikore e mëposhtme:

- El verbo en indicativo.
- Los verbos regulares e irregulares de las tres conjugaciones.
- Los verbos auxillares. El infinitivo, el gerundio, el participio, etc.
- Los tiempos del pasado (el indefinido, el imperfecto, el pluscuamperfecto).
- El condicional simple y compuesto.
- El presente del subjuntivo.
- El preterito perfecto e imperfecto del subjuntivo.
- La diferencia entre subjuntivo e indicativo.
- Verbos con preposiciones.
- Ser y estar.
- Expresar casualidad.
- Expresar conecision.
- Expresar finalidad.
- Expresar causalidad.
- Expresar condicionalidad.
- Los prefijos y los sufijos mas importantes.
- El nombre.
- El pronombre.
- El articulo.
- El adjetivo.
- El adverbio.
- Estilo directo y estilo indirecto.
- Verbos reflexivos.
- Los pronombres de complemento directo e indirecto.
- El imperativo.
- La voz pasiva.

